

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi római kath. irodalmi társulat heti közlönye.

Megjelenik minden szombaton. — A társulat minden rendű tagjai a lapot tagdíjaikért kapják. — Nemtagok részére előfizetési díj: egészévre 4 frt, félévre 2 frt, negyedévre 1 frt

Ugy a lap szellemi részét illető czikkek, mint az előfizetési pénzek a „Közművelődés“ szerkesztőségének Gyulafehérvárra a várba küldendők.

Kath. elvbarátok szövetsége — Kath. Nagygyűlés.

Lapunk ez évi 1. számában jeleztük mintegy általános vonásokban azon örvendetes mozgalmat, mely kath. ügyeink érdekében újabb időben többféle irányban megindult. Szándékunk jelen alkalommal ezen mozgalomnak főbb mozzanatairól t. olvasóinknak a részletekben is lehető hű képet nyújtani.

1877-ben ünnepelte b. e. IX. Pius nagy pápánk ötvenéves püspöki jubileumát. A világ minden részéből sereglettek Rómába a katolikusok, hogy bemutassák hódolatukat és hű ragaszkodásukat a kath. világegyház látható fejének. Az összes művelt kath. világ küldötteinek és önkénytes zárandokainak imposans seregéből Máriaországának katolikusai a legkevésbé hiányozhattak. De nem is hiányoztak, Körülbelül harmincz tagból álló magyar zárandok csapat indult ez alkalomból Lonkay Antal, a „Magyar Állam“ czimű jeles lap tudós szerkesztőjének vezérlete alatt Rómába. Lelkes zárandokaink, hogy ezen szent czélu közös vándorlásuk kedves emlékeit mintegy megörökítsék s időnkint feljussák, elhatározták egy szövetségben egyesülni és évenként egyik vagy másik szövetséges tagnál összejöni. Így jött létre a „római zárandokok szövetsége“, mely ezután minden évben megtartá találkáját majd egyik, majd másik zárandoktársnál.

Az elvetett műstármag jó talajra talált s nem sokára gyökeret verve szép fejlődésnek indult. — 1880-ban ugyan Lonkay Antal kezdeményezésére és vezetése alatt egy második, az előbbinél már sokkal számosabb zárandoklat ment Rómába, be-

mutatni Magyarország katolikusainak hódolatát XIII. Leo pápa ő Szentségének. E zárandoklatban résztvevők szintén csatlakoztak az első zárandoklat tagjainak szövetségéhez, úgy, hogy a szövetség most már tekintélyes számu tagokat ölelt föl. A »zárandok szövetség« azonban nem sokáig tarthatta meg ezen exclusiv természetét, mert időközben még számosan és pedig olyanok is jelenték csatlakozásukat, a kik ugyan nem vettek részt egyik zárandoklatban sem, de magukénak vallották mindazon elveket, szívökben melegen táplálták mindazon érzelmeket, melyek a zárandok-szövetséget lelkesítik.

A „római zárandokok szövetségének“ illetén megszaporodása és nem zárandoktársak belépése által történt kibővülése, forduló pontot képezett a szövetség alig 5 éves életében. A tagok ily nagy és vegyes száma ugyanis lehetetlenné tette, hogy a szövetség megtartva eddigi magán jellegét a tagok egyike vagy másikánál tartsa meg évi találkáját. Így nemsokára megérlelődött a szűkkörü zárandok-szövetség átalakításának és kiszélesítésének gondolata, mely élénk visszhangra találván, a legutóbb Orosházán 1882. aug. 23-án tartott találkozón a „Katholikus Elvbarátok Szövetségében“ testet is nyert. Nevezett találkozón határozatba ment egyszersmind az is, hogy a „Kath. Elvbarátok Szövetsége“ ezuntul évenként nem egyszerű találkozókat, hanem nyilvános jellegű *vándorgyűléseket* rendez, és hogy az elsőt f. év aug. havában Budapesten fogja megtartani. Az újabb szervezeti szövetkezet egyszersmind újabb czélt, újabb és szélesebb körű feladatot is tűzött maga elé, milyen *katolikus hazafiaknak a vallás erkölcsi, közoktatási, nevelési és társadalmi téren való tömörítését, azon*

kath. elvekben való egyesítést a magyarországi kath. érdekek védelmére.

Alig alakult meg a „Kath. Elvbarátok Szövetsége Orosházán, a „Kath. Társadalom“ című hetilap lelkes szerkesztőse nemcsak kijelentette a szövetséghez való csatlakozását, hanem lapjának legkiválóbb helyén „Halaszthatlan“ cím alatt lángszavakban hívta föl arra a kath. nagy közönség figyelmét. E lelkes felhívásnak szép eredménye az, hogy rövid idő alatt a kath. elvbarátok szövetségébe beiratott tagok száma 1882. okt. 18-ig **18,589**, mond tizennyolcezer ötszáz nyolczvankilencz tetemes összegre emelkedett; bárha a jelzett időig még igen számos helyről nem érkezett be a bizton remélt nyilatkozat, s a később formulázott „csatlakozási ívek“ még szétküldve nem voltak.

Ezzel egyidejűleg az orosházi gyűlés terjedelmes jegyzőkönyve, melyben a „kath. elvbarátok szövetsége“ már teljesen formulázva van, beterjesztetett az ország biboros herczegprimása ő Eminentiája, mint Fővédnök elé; azután pedig megküldött az egész nagyméltóságú magy. püspöki karnak azon kéréssel, hogy a szövetségről tudomást venni s az ahhoz való csatlakozást a papságnak és a híveknek ajánlani méltóztassék. E lépés meglepő sikerre vezetett. Lángbuzgalmu főpásztoraink majdnem mindnyáján a szövetség elnökségéhez intézett magas nyilatkozataikban nemcsak elismerő helyeslésekkel tüntették ki a nemes buzgalmat és törekvést, hanem egyzersmind az egyházmegyei papsághoz intézett körleveleikben a legmelegebb hangon ajállották a szövetséghez való belépést a papságnak és hívőknek.

A nemes czélú vállalat így a legmagasabb helyen is elismeréssel és kitüntető helyesléssel találkozván, immár egy nagyobb szabású actio ideje is elérkezett a szövetségnek minél szélesebb körben való kiterjesztése érdekében. És ez nem is váratott soká magára. A kath. elvbarátok szövetsége mult évi decz. 4-én tette ama nagy horderejű lépést, mely egy nagyobb szabású actionak örvendetes kezdetét képezte. Jelzett napon ugyanis Budapesten a pestbelvárosi keg. r. főgvmnasium dísztermében értekezletét tartott a jelen évi augusztus hóra kilátásba helyezett nagygyűlés előkészítése végett. A számos egyházi és világi tagok által látogatott értekezlet, miként annak idejében lapunk más helyén jelezve is volt, abban állapodott meg, hogy 1. az értekezlet válasszon egy 50 tagu bizottságot, melynek megbízatása legyen a „kath. elvbarátok szövetségét“ a fővárosban is minél szélesebb kör-

ben megalapítani s a nagygyűlést előkészíteni; 2. hogy az eszmének minél szélesebb körben való terjesztésére s a főváros katolikusai közötti megkedveltetésére a jelen értekezletre megjelent összes tagok szívvel-lélekkel vállalkozzanak. Az értekezlet azonban nem maradt meg eme határozatokban kifejezett pium de-ideriumánál, hanem nyomban gyakorlati eszközhöz is nyult, „csatlakozási íveket“ bocsátván ki oly czélből, hogy azokban a szövetségbe belépni óhajtok a „kath. elvbarátok szövetségéhez“ való csatlakozásukat az 1883-iki aug. 22. és 23-kán tartandó budapesti nagygyűlésben való netáni részvételüket kijelenteni. Mi lön eredménye ezen oly gyakorlati és czélszerű intézkedésnek? az még most nem tudható; de a legjobb siker fölött az említett kedvező előzmények után kétség a legkevésbbé sem támadhat.

A dolog, miként azt történeti hűséggel előadtuk, első tekintetre elég világosnak látszik; mindazonáltal, mert az orosházi gyűlés fencicsért jegyzőkönyve a Budapesten tartandó első nyilvános vándorgyűlést „szövetséggyűlésnek“ nevezi, melyben csak szövetkezeti tagok vehetnek részt: a szétküldött „csatlakozási ívek“ utolsó rovatában pedig „kath. nagygyűlésről“ tétetik említés, melyen pedig a külföldi hasonló gyűlések példájára minden arra való kath. polgár, tekintet nélkül, valamely szövetség-társi voltára, megjelenhet és szavazati joggal bír, — tagadni nem lehet, hogy még némi homály borong az ügy fölött, mely nem kis zavarnak lön szülőoka különösen a vidéken. Ez nem került ki a »Religio« széles ismeretű szerkesztőjének éles látását, ki lego:tt tollat ragadott kezébe az ügy fölött borongó ezen homályba némi világosságot lövellendő. Fölvetette egy „katholikus nagygyűlés“ kérdését, melyet a „kath. elvbarátok szövetségével“ szemben azon practicus resolutioban oldott meg, hogy legyen a „Kath. Elvbarátok Szövetsége“ egészséges talaj, melyből egy „Szabad Kath. Nagygyűlés“ terebélyes fája sarjadzék föl. És a gondolat a mily fontos és ép oly kivihető. A megindított mozgalom vezérférfiainak feladata a megpendített eszmét egész odaadással és teljes jóakarattal fölkarolni s azt a mielőbbi megvalósulás révpartjára vezetni. Mi teljesen egyetértünk a „Religio“ tudós szerkesztőjével abban, hogy a „kath. elvbarátok szövetsége“ és egy „szabad kath. nagygyűlés“ egymást ki nem zárják, sőt inkább egymást kiegészítik, előmozditják. Igen, mert egy „szabad kath. nagygyűlés“, mely az activ politikától tartozkodik és működése céljául a kath.

hitélet, oktatás, nevelés, kath. sajtó stb. felvirágoztatását tüzi ki maga elé, a legkevesébbé sem fogja kizárni avagy gátolni a „kath. elvbarátok szövetségét“, mely az activ politikát irván zászlajára, főerejét és tevékenységét inkább kath. jogaink védelmére és biztosítására kell, hogy összpontosítsa; de sőt inkább a kath. közérület fölébresztése és táplálása által azt eszközi, hogy a „kath. elvbarátok szövetségének“ nemes csatárai mindinkább növekedjenek számban, erősödjenek tevékenységökben.

Nekünk tehát a megindult kath. mozgalom ezen első és kiváló mozzanatával szemben elfoglalt álláspontunk azon őszinte ohajban és hő kívánságban nyer kifejezést, hogy miként már fennebb említők, legyen a „kath. elvbarátok szövetsége“ mintegy alap, melyen egy „szabad nagy kath. gyűlés“ lehessen szervezni és külföldi hitsorsosaink példájára állandóvá tenni e hazában. Mi teljesen megvagyunk győződve róla, hogy t. olvasóink egész odaadással csatlakoznak itt kifejtett szerény nézetünkhez és lelkes hozzájárulásukkal s tömeges csatlakozásukkal a nagy eszmét részükről is diadalra jutatni teljes szívvel törekedni fognak, annál is inkább, mert a felhívás erre illetékes helyről sem fog elmaradni.

Az emberi nem egységéről.

(Folytatás.)

Egyik fajtól a másikig számos közép árnyalatra találunk s az átmenet egyik néptől a másik honá legközelebb állóhoz soha sem igen erőltetett, mint a német, a patagoniai, a kalmuk és a néger közt. „A fin népek a kaukazi és mongol fajta közt állanak; más részt ismét a hindsok összekötő fognak tekintetnek amazok és a malájok közt. A tschuk-tschok és korjások, továbbá az eszkimók és más nyugat-amerikai népek, melyek koponya alakjukban a mongolokhoz közelednek az amerikaiak és ázsiaiak közt közepén állanak, s magok az eszkimók, kik az Atlanti tengeren könnyen megkülönböztethetők és az amerikai indusoktól szorosan elvannak különítve, a csendes tengeren lassan emezek jellegét öltik fel.“ (Waitz). Kétségtelen dolog, hogy az egymással rokon nyelvű népek közt eredetileg szükségkép valami összeköttetés volt. Ha tehát oly két nemzetet találunk, mely a történelem bölcsőjétől azon nyelv különböző szójarásait használta: akkor ezeknek közös eredetüknek kell lenniök; de gyakran találunk oly népekre, melyek a legkülönbözőbb alkat mellett rokon nyelvet beszélnek; itt tehát változásnak kellett történnie; minthogy azonban a nyelv nem változott, az alaknak kellett változnia. Nincs eset arra, hogy valamely nép nyelvét egyik nyelvsaládból a másikba át vitte volna; de a természet, az alak nagyon is gyakran megát egyik fajból a másikba. Ma már senki sem kételkedik, hogy az ural és tsud törzsek mind anyai fajtái, — mint a magyar, fin, esth, lapp, permiek, tseremis, osztjások és vogul népek nyelveket tekintve egy faj, de mily nagy köztük az alaki különbség! néhely természetűdösök egy részét a mongol, másikat a kaukazi fajhoz számítják. Történelmi, nyelvészeti és hagyományi ok fők alapján vizsgálva, a tatárok és mongolok nyelve egy családhoz tartozik, és mégis kétségtelen az, hogy az alakot tekintve a tatárok a kaukazi fajhoz tartoznak. A tatár törzsek — mint a kirgizek a mon-

gol jelleghez átmeneti kapcsolatot képeznek. Blumenbach koponya gyűjteményében levő azon jokut-tatár koponyát, mely a mongol faj minden ismervét magán hordja, Wiseman egyetlen esetnek véli. Dobelt szerint „igen hiteltelmező okok hozhatók fel a mellett, hogy azok (a tatártörzsek) a mongoloktól származnak; azonban legvalószínűbb eredetük mégis a tatár.“ „A jakut arz vonásai és kifejezésében több van a tatár mint a mongol fajtából.“ (Wiseman³⁾) pedig azt mondja, hogy oly nyelv uralma, mely Indiától Izlandig lényegében ugyanaz, azt bizonyítja, hogy a közte eső népek közös eredettel bírnak, és mind a mellett a hindus fél sziget lakói színre s alkotóra nézve tőlünk lényegesen különböznek, el annyira hogy más fajtához sorolhatnák.“

A mi a bőr színét illeti, ennek minősége nem az epidermisban rejlik, hanem részint az ugynevezett epitheliumnak alul sűrűn össze tolult sejtnagvaiban, részint egyes sok szögű sejtekben, melyek magas színanyaggal telvők. E szín anyagszám arányától függ a színület hatálya, maga a szín azonban a festanyagok különbözőlése szerint tételzetik fel.

Megvannak a chromatophorok (színsejtek) a fehér népeknél is — és a fehér szín látszik eredetének — de csak egyes helyeken mint például az arcon foglalnak fest anyagot. Különbféle népeknél ez különbféle színű, mint barna sárga, vöröses, fekete stb. Hatálya a napvilág minőségével áll kapcsolatban. Minél harántékosabban esnek a napsugarak, annál inkább csökken hatálya. Lehetséges, hogy az emberi nem ifjú szakában az éghajlati viszonyok behatása folytán a fekete szín felé való hajlam a most nem fehér fajtákban ezen hatás következtében fejlődött ki és lett maradandóvá. „Az emberi test legfelsőbb takarója a bőr mindenkinél szintelen; e réteg alatt fekszik a bőr színének festékét tartalmazó Malpighi réteg. Ha a bőr színe kevésbé sötét, akkor e réteg legmélyebben fekvő és legfiatalabb sejteiben barnás festéket találunk; ha azonban a bőr színe sötétebbnek tűnik fel, akkor e festanyagok is sötétebbek egészen a gesztenye barna és feketeig. Elő jönnek aztán a fel bőr alatt szemeses festő anyagot tartalmazó sejtek a sárgástól egészen a barna és gyász feketéig minden árnyalatban. Így jönnek létre a különbféle színek a német gyermekek vakító fehérségétől a valódi négerék fénylő kékes fekete színéig. Így ír Thome⁴⁾ és tovább megjegyzi, hogy e két szélsőség között foglal helyet valamennyi szín árnyalat, de azért mégis Ázsiában a sárga, Afrikában a fekete, Amerikában a vörös uralkodik különösen. A négerék bőrénél bársony simasága onnan van, mert ezeknek bőrfelületén az apró szőrök teljesen hiányzanak. A négereknek sajátságos avas szaguk van, melyet a tisztaság gyűngit, de meg nem semmisít. „Legfehérebb a bőr bizonyos beteg állapotban (az Albinosoknál), midőn a hajnak sincs színe, a szemnek fekete festéke is hiányzik, és a pupilla az érhártya véredényeinek áttünése következtében vörösesen csillámlik. A vér gyakran megpirosítja a bőrt is például az arcon, különösen a szégyenpir tüneménye alkalmával.“ Az éghajlat befolyásából azonban minden kifogás-

3) Wiseman: „A tudomány összhangzásában a kijelölőköztetéssel.

4) Thome. „Az ember testének szerkezete.“

nélkül nem határozhatjuk meg a színeket; mert bár igaz, hogy a fehér színűek inkább az éjszaki vidékeken laknak s ezektől egyenletesen haladhatunk a forró földönfekete lakóhoz, azonban valamint itt köztünk vannak hanem is egészfeketék, de meglehetősen barnák — mint a cigányok: úgy a forró földön alatt is találunk fehér színűek. Wiseman szerint „a seplő és a bőr némely helyének sötétebb színeze fehérenl ugyanazon okon alapszik, melyen a néger fekete színe; és ebben legalább ráutalás rejlik annak lehetőségére, hogy a fekete szín fehérbe menjen át.” A mór nő megtudja magát védeni házában a nap barnító hatásától, de a szerecsen a legnagyobb gondtal sem; ugyan azon faj ugyanazon szélességi fok mellett a legkülönbözőbb színű, például az amerikai benszült hindu mindenütt rézvörös. Hébert püspök Calcutában a benszülttek színében igen nagy különbséget látott, némelyek oly feketék voltak mint a négerek, mások rézszínűek ismét mások kissé sötétebbek s ez az egész országon át vonul. „Ez nem eredhet egészen onnan, hogy némelyek inkább, mások kevésbé vannak a napnak kitéve; mert a színezet ezen egyenletlensége a halászkodnál is feltalálható, kik valamennyien majdnem egészen mesztelenek. A nép osztályoktól sem függ a, mint-hogy gyakran első rangu brahminok feketék, ellenben némely pária aránylag fehér.” Újabb gondos kutatás után sokan azt állítják, hogy a rézvörös szín vörösfölddel való bemázátás által támadt, a bőr szín inkább barna, mely majd vörösebe, majd sárgába majd meg fehérbe, feketébe is át megy. A forróság alatt világosabb színű indok tabillatnak, mint a hideg alatt: valamint a mongol fajnak is leg sötétebb színei éjszakai, a sarkvidékeken belül fordulnak elő. A tudomány még fiatal arra, hogy a neget fekete színt megfejtse, de mind a tények bizonyítják, ily változás megtörténhetett.

9. Az átmenetre vonatkozólag írja Burmeister, hogy a kaukázsi faj némely déli népeinél a bőr barna és oly sötét, hogy a négerekhez közeledik. A berberok Nubiában, a felső Nilus völgyében az átmenetet a legvilágosabban mutatják; testalkatuk szép, arczuk kerekded, orruk hajlott, mint a kaukásziaké, ajkaik vastagok, de még sem nagyon duzzadtak, hajuk fűrtös, göndör, de még sem gypjas mint a négereké, színök barnaszerű, közép helyet foglal el a valódi néger ébenfekete s az egyiptomiak olaj színe között. Az aethiopia-inál ritkán találunk valódi sötét fekete bőrre a lapos orr, a duzzadt ajk, a kiálló állkapocs előfordul ugyan, de a kivételek sem ritkák; gyakran a tiszta afrikai jelleg közt európai arczulatot találunk. Általában talán egyetlen törzs sincs, melynél a négereknek tulajdonított összes-vannak elosztva a különbözőféle törzsek közt s min-ismérveker teljesen kifejlődve feltalálhatnók, különféleképpen denkor az európaiak vagy ázsiaiak több vagy kevesebb tulajdonságaival keverve. Waitz azt mondja, hogy kik a néger jelleg állandóságát vitatják, egészen a nép képzeletre támaszkodnak, mert e jelleg a maga tisztaságában aránylag kevés népnél van meg; s e mellett más jellegek igen nagy számmal jönnek elő, melyek nagyjából átmenet gyanánt tekinthetők az európai jelleghez. Még sok fekete törzs létezik közép Afrika szívében, mely a nége-

rekhez legkevésbé hasonlít. Wiseman szerint minden nemzet, melynek néger arcz nélkül csak fekete szín-tulajdonitátik, szomszédjainál a polgárosodásban egy fokkal fen-nebb áll és oly vallást követ, mely a kinyilatkoztatásra igényt tart. Blumenbach rendszerében a néger jelleget képező alacsony homlok és benyomott halánték a süllyedés állapotáról tanuskodnak. A legfehérebb európai bőre a test egész felületén oly feketevé változtatik, mint a négeré ezen — a fehérben is meglevő ok, mely azt előidéz, valamely sajátságos éghajlat befolyása alatt működhetik és nemzés által állandóvá lehet. Azon európaiak utódai, kik Indiában megtelepedtek, színüket teljesen megváltoztatták, de arcvonásaikat nem. A színkülönbség képezi a legnagyobb gordiusi csomót az emberi nem egysége elleneinek szemében, de néznek csak körül a természetben az állatország nagy változatosságán, nem a legkülönfélébb színeket találják egy és ugyanazon fajhoz tartozó házi ép úgy mint vad állatoknál? „Majdnem mindenik állatnál a szőr a két szélsőséget mutathatja ugyan egyszerre, úgy mint a fehér és ismét a fekete egyedeket”. Ha így az állatoknál, mért ne lehetne az embernél is? A fekete faj ember például nem mindenütt fénylő fekete, így más fajok is ige, vagy színváltozatot tüntetnek fel, úgy hogy a színkülönbség meg van nem csak ugyanazon fajnál, hanem ugyanazon népnél, ugyanazon családnál, de söt ugyanazon embernél is mint ilyen esetleges, változó jelleg a faj különbség megállapítására éppen nem szolgál. A valódi magyar faj haja fekete, szeme barna, a finék meg vörös hajtak és kék szeműek, pedig ezen két faj Blumenbach szerint természetudományi, Balbi szerint nyelvészeti szempontból is egy törzshöz tartozik. A zsidó nem vegyül össze mással, egy magában egyesít mégis minden színváltozatot a fehértől a korom feketéig. Hogy még ugyanazon embernek színe is változik, átjuk a gyermek kől, kik nálunk rendszeren sárgás fehér színűek, és csak később nyerik el atyjok színét. Hát még különbözőféle betegség, mint a melanosis hány embernek változtatja meg színét? Azért írja Bär hogy „ha a különböző fő törzsek mind külön eredettel bírnának, úgy el lenne várható, hogy sajátságaik bizonyos vidékeken kizárólag erősen legyenek jellegezve, vagy mind a népek helyeiket lényegesen változathatják, legalább meghatározott népekhez tapadjanak. Már pedig tudva levő dolog, hogy a ferde állkaposu arcz többnyire a guineai négeréknél, névszerint a rabszolga partokon található, honnan az Amerikában levő gyarmatok rabszolgáikat kapják. Nekem úgy tetszik, hogy a mit már tudunk, nem szól a négerek külön eredete mellett: mert el várnám, hogy mind azt, miben az európaiaktól elütnek, náluk együttvéve találjuk. Éppen így vagyok, ha a mongol jellegős eredetét kutatom. . . Melyik nép viseli tehát magán az eredeti jelleget? Azért, hogy a fehér Afrikában is csak fehér, és viszont a fekete Európában is csak fekete marad, az emberi nemet önálló fajakra osztani, Miterpacher szerint vagy tudománybani tudatlanság, vagy rozsz akarát. Miért keresik elleneink folyton csak a végleteket? állítsanak e kettő közé egy harmadikat, és látni fogják, hogy a szín számos fokozatain lehet csak a feketétől a fehérig eljutni, így a néger az ő szomszédjaitól nem tér inkább el, mint a német az olasztól.

Az éghajlat nem foly ugyan rögtön, minden elő ké- szület nélkül döntőleg be az ember (külsőjére, de lassan lassan csak ugyan megteszi hatását; s azért midőn valaki meg engedi, hogy a tyukok tolla a legpuhább szőrré változhatik, és nem, hogy az ember haja elváltozhatik; mi- dőn tudja, hogy a juhok farka a sós legelőn nagyon meg szélesül, Indiában az ökrök hátán pup emelkedik, tyukja- ink Virginában farkukat örökre elvesztik; midőn ezeket tudja és mégis tagadja, hogy az ember arczal változhatik: akkor ugyancsak Miterpacherrel megjegyezhetjük, hogy az ilyen ember inkább esztelen, mint rossz akaratú. De nem tehetem, hogy ide ne írjam, mit ő azok ellen mond, kik különböző fajokat állítanak fel: „Quae tandem est grandis illa hominum differentia? Nulli alius corporis habitus, nulli alia membrorum conformatio, nulli alia, aut aliter sita iuscula nulli alii animi matus, nulli alia ratio, breviterque nulli quid quam aliud, quam color, pilus que et quaedam vultus lineamenta, quae si ad specierum discrimen valeant, genus humanum in tot propemodum species dis cernere oportet, quot gentes numerantur.“

(Folyt. köv.)

T Á R C S Z A.

Jézushoz.

(Németből szabadon)

Oh nap! ha egy fényugárkád
Vontul lelkem börtönén át,
Megélesül a fájdalom,
S nagy jóságod zengem, áldom.

Szememből gyöngyharmat hull:
Lelkem — felhőn s csillagon tul —
Hozzád siet égi orvos,
Mint szarvas a hús forráshoz.

Jézus, áldott völégényem,
Neved milyen édes nékem!
S téget látni! nincs a földön,
Boldogság mely így betöltön.

Barát, kihez lelkem simul:
Csillag, melyért könnyen is hull,
Oh jer, tűnj fel égi szentfény,
Törj át keblem éjsötétjén!

Fáj, hogy bünterhelt e lélek,
Fáj, hogy nem szereth télek;
Nem tudá azt még ez elme,
Hogy mily édes szüid szerelme.

Gyönyörtenger, oh merits el!
Jézus! e szív hozzád sir fel,
A hur pattan... utban vagyok,...
Frigyünkön az ég mosolyog,

Szentmiklósi L.

Kisebb közlemények.

Heti körszemle. Ithon. *Sclavy József új korona* béiktatása jan. 3.-án ment végbe nagy pompával a királyi várakban. — *A vallás- és közoktatásügyi mi- nisterumban* jan. 3-án Trefort minster elnöklete alatt értekezlet tartottott egy Budapesten felállítandó új gymnázium ügyében. — *Ujabb antisemita zavargások* fordultak elő Sopronmegyének több községében, melyek az uzsora miatt gyűlölt egy-két zsidó kereskedő- nek kirablásában s ablakainak beverésében nyilvánul- tak. — *Arany János szobrára* az akademia kebelében alakult bizottság gyűjtésének eredménye eddig elé ősz- szesen 19935 frt. 51 kr. — *A budai királyi várakban* mely villanyos fényvel volt kivilágítva f. hó 8-án volt az első udvari bál, melyen ő Felsőégeiken kívül a fensé- ges trónörökös pár is jelen volt. A bál a legfénye- sebbeknek mondható, melyeket a magyar főváros va- laha láthatott. — *A magyarországi Minorita Rend* is ke- gyelettel ülte meg sz. Ferencz alapító hétszázados ju- bileumát annak idejében, mely alkalmából Lonkay An- talt a „Magyar Allah“ és br. Józsika Kálmánt a „Ma- gyar Korona“ nagy érdemű szerkesztőit „Confrateri oklevéllel“ tisztelte meg. — *Im. Simor János bib. her- cseg primás* ő Eminentiaja jan. 9-én budapesti magá- kapornájában avatta föl *Cselka, br. Hornig és Maszlaghy* új apátokat és prépostot. — *Franciaország. Gambettá- ról* a lapok nagyon elütőleg nyilatkoznak. Feltűnő az, hogy magyar liberalis lapjaink majlnem az imádás dicshozorújával veszik körül a hirhedt kalandor ha- lántékait. Pedig jó lenne komolyan fontolóra venni, hogy benne a pans'avismus legfőbb Statorát siratja, s hogy nagyon igazak a mit a „Vaterland“ e tekintet- ben mond. „Idegen eredetű zsidó — így szól nevezett lap — geniális kalandor, ki oly nép fölött uralkodott, mely szakított multjával, elprédálta atyáinak örökséget s testét-lelkét a mammonismus karjaiba vetette.“ — *A grenoblet törvényszék* a „Petit Parisien“, „Lanterne“, és „Petit Lyonnais“ című lapokat egyenkint 200 frank pénzbírsagra, 500 frank kárpótlásra s a perköltségek visszatérítésére ítélte egy apácza ellen terjesztett rá- galmak miatt. A limogesi, creuzei és correzei liberalis lapok ellen ugyan ezen ügyben hozott elsőfoku ítéletet a felebbviteli törvényszék megerősítette. — *Gambettát* nem sokára követte a halálban Chanzy tábornok, kinek halála szintén nagy veszteség a köztársaságra nézve: ő volt az egyetlen, ki a militarismust a köztársasággal kapcsolatban tartotta, s kire Gambetta pártja, mint a köztársaság esetleges katonai elnökére tekintett. — *Gambetta temetése* f. hó 6-án és nem 10-én ment végbe Párisban, melyen a harmadfél millió lakosság közül csak 200-300 ezer ember vett részt. A temetés a Bour- bon palotából indult ki 10¹/₂ órakor és 1¹/₂ órakor d. u. ért a „Pais la Chaise“ temetőbe. Legelőször Brisson ka- maraelnök beszélt. Szoltak utána még devés igazság- ügyi minster, Billot tábornok Henry Martin a híres tör- ténéíró. Chauffour az elszászlotharingiai társulatok ne- vében, Falateuf a törvényszéki védők nevében stb. A holttest csak ideiglenes sírboltba temettetett, mert innen Gambetta atyja kívánságára Nizzába fog vitetni, hogy egyházi szertartással helyeztessék örök nyugalomra. — *Olaszország. A gf. Paar Vatikán melletti osztrák-ma- gyar nagykövet* ellen elkövetett merényletnek csak- ugyan politikai háttere van. Ez kitűnik azon kiáltások- ból, melyekkel Valeriani a dobásokat kísérte. „Halj meg gyilkos kéz által, te és a te urad! Hóhér! Gyil- kosok! Ezek a merénylő szavai: Különben már Vale- riani is bevallotta, hogy Oberdankot akarta az osztrák-

magyar nagyköveten megboszulni. Erre enged következtetni azon körülmény is, hogy Valeriani a sok fényes fogat közül éppen az osztrák magyar nagykövetét vá-lasztotta, s hogy Oberdank kivégeztetése óta a tün-teések Olaszországban Ausztri-Magyarország ellen a legdurvább alakokban ismétlődnek, s hogy végre a Quirinál melletti osztrák-magyar követ is a legsérel-mesebb insultusoknak van naponkint kitéve. — *Egy Rigateri nevű nyomdász* revolverből négyszer lött a Vatikánál hitelesített osztrák-magyar nagykövetség pa-lotájára; a lövések senkit sem sebesítettek meg. — *A délszláv egyházi kérdésben* a tárgyalások a Szentszéknél igen nagy terjedelmet vesznek. *A kormány lapjai* tele vannak sajnálkozással az Irredenta üzelvei miatt. (So-kat is használ nekünk e krokodil könnyezés. — Szerk.) — Németország. *Belgiumban* a f. iskolá éo kezdetén a kath. népiskolák 680-al szaporodtak, mind önkénytes adako-zásokból, és a tanulók száma félmillióval növekedett. — *A porosz kulturharcs* szomorú eredménye az, hogy kö-zel hatezer plébánia van most lekipásztor nélkül, va-gyis félmillió hívőnép nélkülözi a vallás vigaszát csak-nem teljesen. — Oroszország *Butenjeff* orosz meghatal-mazott a Szentszéknél új évre szerencsekívánatait fe-jezte ki ö Szentsége és Jakobini államtitkár előtt és egyszersmind köszönetet mondott az utóbbinak a czár nevében az egyezmény megkötéseért. — *A közoktatás-ügyi muussterium* a fennálló iskolatörvényen módosítá-sokat fog tenni s a vilnai kerületben a rom. kath. val-lások'atás Fötelezetté fogja tenni. — *A czár a napokban* egy levelet talált háőszobájában a forradalmi bizto-ságtól, melyben felszólittatik, hogy teljesítse már az oly rég megígért reformokat, mert a bizóság elég hatalmasnak érzi magát a követett engedményeket szükség esetén erőszakkal is megszerezni. — Anglia. *Errington angol meghatalmazott* a Vatikánál jan. 4-én nyújtotta át Jakobini államtitkárnak kormánya végleg-es ajánlatait a Szents ék melletti angol követtség vissza állítása ügyében. — Angliában és Walesben van 17 püspökség 2112 lelkészrel és 1888 templom; ezenki-vül Skóciában van ö püspök, 306 lelkész s 212 templom, tehát kétszerannyi mint 1850-ben volt. — Éjszak-Amerika, *A kath. egyház* folyton örvendetesen gyarapszik. 1845-ben New-Yorkban alig volt 50000 ka-tholikus és ma van 600,000. 1872-ben volt 229 pap és 121 templom; ma van 384 pap és 150 templom. — Török ország. *Örményországban* nagyszerű összeesküvés-nek jöttek nyomára. Nagyszámu elfogatások történtek, több eunoch elbocsáttatott, mert azt hiszik, hogy merényleteken törték fejüket. — (A cserkesznök után az eunochok! Egy szép reggelen az egész hárem üres lesz: a mi ugyan nem nagy kár lenne. — Szerk.) —

— **Jegyzőkönyv.** Fölvétetet a *csik-szentgyörgyi plébaniális lakban* 1882, október hó 26-án tartott egy-házkerületi öszi gyűlés alkalmával. Jelenvoltak: Bu-zás Mihály elnök, szentmártoni plébános, kerületi al-peres, Nagy Lajos cz. kanonok, főesperes — szentgyör-gyi, György Márton menasági, Szőke Endre ng. espe-res — mindsenti, Fehér József — szentléleki, Rancz János — szentkirályi, Veres Sándor — szentimrei, Ba-lás Antal — szentsimoni, Veress István — kászonyfalvi, Ferenczi Ignác — nagykászoni, Jankó Antal — kászonyakabfalvi lelkész atyánkfiai; továbbá a segéd-lelkészek, u. m. Pál Antal — szentgyörgyi, ifj. Lőrincz Ferencz — tusnádi, Tamás Dávid — nagykászoni, Ka-lit Ferencz — szentsimoni. Beváló okok miatt meg nem

jelenhettek: Koncz István — tusnádi és Bardocz István — kozmási lelkész atyánkfiai.

Elnökünk mint mindig, úgy ez alkalommal is nagy szabásu s kiválóan korszerű remek beszéddel üdvözli a gyűlést, melyet habár kivonatosan is meg-ismertetni — a jegyzőkönyv fölegesítése nélkül el nem mulaszthatunk . . . Századunk az erők egyesülésének százada s a jövendő társadalom sorsa attól függ, hogy a szellemi erők mivégre egyesülnek." Igy ír a tudós Lonkay . . . De alakuljanak bármiként a szellemi erők, foglaljanak barátságos vagy ellentétes állást szemben egyházunkkal: a sziklát, melyre építve van, megin-gatni nem fogják soha! Porta inferi non praevalent adversus eam . . . A mi egyházunk megszokta már a harcztot, de meg a győzelmet is. — Rólunk kiváló-lag gondoskodott akkor, mikor az egész világon szét-szórt gyermekeinek millióit helyes kormányzás végett — egyházmegyékre, ezeket esperes-kerületekre felosz-totta. A kerületek papjainak pedig szabályul tüzte ki, hogy minden év tartalmán, két ízben koronát tartsa-nak; és ne ugy mint szétoldott kéve, hanem az össze-tartozandóság szentérszertében, mint acies bene ordi-nata szeretettel működjenek . . . Azt hiszem, hogy minket sem csupán a rideg jog szabálya, mely magá-sban gépiesekké tesz, hanem egyuttal és még inkább az összetartozandóság szentérszerté, melyben nagy erő rejlik, hozott össze . . . Ecce quam bonum et jucun-dum habitare fratres in unum . . . Vae, soli! — mondja az Ur lelke! . . . Az összetartásban rejlv hatalmas erő-amily egyszerűen, époly talpraesetten ecsetelte az egy-kori Scitha király 12 fiának az előhozott nyalábvesztő ismeretes történetének döntő érvelésével. Ezen érzésnek adott kifejezést a magyar költő ezen szavakban; Egye-sülés diadalmat arat . . .

Vállat a vállhoz, s a nap alatt nincs ki ledöntse a sziklafalat.

Ezen érzés hatása alatt, melyet még az is fokoz, hogy önöket Uraim! mindnyájan egészségben látom, — a gyűlést ezennel megis nyitanám, ha utóbbi össze-jövetelünk óta a kerületet közvetlenül érintő személyes változások nem törték volna. És itt fájó érzéssel kell megemlékeznünk Ferenczy Károly volt szentkirá-lyi plébános társunkról, ki nekünk, mint igaz testvé-rünk, hiveinek pedig mint buzgó, tevékeny s eszélyes lelkipásztora édes emléket hagyott hátra, midőn ke-gyes főpásztorunk kinevezése folytán, mint első helyre megválasztott, a belső Székelyföld egyik legtekintélye-sebb plébániában, Gyergyó Szent-Miklóson foglalt hely-et; de a fáó érzést öröm váltja fel, mikor elváltozott társunk helyén a gremiumból annyi gyöngéd figyelem — annyi szép reménnyel kísért s általunk tárt karok-kal fogadott Rancz János testvérünket látjuk. Fájdal-masan érinti továbbá Lukács Károly segédlelkész atyán-fia távozását is, ki e kerületben előbb Tusnádon, ké-sőbb Szentsimonon kapláncodva, köteletségének pon-tos teljesítése s correct egyháziás szelleme miatt min-den tagnak szeretetét bírta s az is kíséri uj helyére — Csik-Rákosra, szintügy Papp Gyula segédlelkész atyánk

fiát Nagy-Kászonból Polyánba. Ellenben örömmel üdvözli ifj. Lőrincz Ferenczet, ki hosszabb betegségből felüdölve, a tusnádi, — Kálit Ferencz neoprezbyter a szentsimoni. Tanás Dávid Bereczkből a nagykászoni kápláni állomást foglalták el.

A gyűlés megnyitásával a kalocsai zsinat XIII-ik fejezetének: „De confraternitatibus“ feliratu czikke közfigyelem között olvastatott fel. Utána a mult gyűlés jegyzőkönyve, ugy az arra iött junius hó 20-án, 1663 sz. alatt kelt kegyes főpásztor válasz fiui hódolat-tal tudomásul vététt.

A tanácskozás tárgyai;

1) A vásár- és ünnepnap munká beszüntetése általunk eddig mozgásba hozott eszközök a meglévő bajt gyökerében nem bírták orvosolni. — Tehetnének-e még valamit, és ha igen, mit arra nézve, hogy az államveltség, a nagyok rosz példája és a század gonosz szelleme által elfűdült hívek nagy része visszatérjen a vásárnapok és ünnepek megszenteléséhez?

Hogy e tárgy újból fölvetése kelő világításba helyeztessék, tudnunk kell a tájékozó történelmi előzményeket.

„Sz. 3112. 1879. A tekintetes szolgabíró urnak Csik-Szentmártonon. Az Alcsik-Kászon esperesi kerület papsága f. évi május 8-án [Csik.Tusnádon megtartott tavaszi közgyűlésben, a vásár- és ünnepnapok megülésének kérdése is felvetetvén, a kimondott határozat alapján, Buzás Mihály igazgató alesperes ur f, hó 7-én kelt 223 számú átiratában azon kérelem fordult hozzám, hogy 1868 évi LIII. t. cz. 19. §-ának az ünnepek megülésére vonatkozó határozatát a hivatalos közegeknek figyelmébe idézve, annak tiszteletben tartását általuk eszközölném ki.“

„Egyes előfordult esetek megnevezése nélkül nem tudhatom ugyan, hogy mily visszaélések ellen volna szükséges intézkedést tennem; mindazon által hivatali elődömnök 1877 évi, május hó 15-ről 2149 sz. alatt kibocsátott intézvényével kapcsolatban felhívom a szolgabíró urat miszerint az előjáróságokat az ünnepnapokon, Szentmise szolgálat alatt tartatni szokott gyűlésezésektől, az ifjúságot pedig a délutáni isteni tisztelet ideje alatt táncmulatságoktól komolyan eltiltani és a községi lakosoknak illető előjáróik utján tudomására hozni siessen, hogy vásár-és ünnepnapokon minden nyilvános és nem elkerülhetlenül szükséges munkától szigoruan óvakodjanak, annális inkább, minthogy ez az 868 évi LIII. t. cz. 19. §-ában még a más vallásfelekezeteknek is tiltatik s az ellenvétők bejelentés esetén büntetést vonnak magukra. Csik-Somlyón 1879 évi, június hó 16-án.

Alispán ur helyett: M a d á r Imre, s. k. főjegyző.

A kerületi papság, e valóban erélyes és keresztényi és szellemű alispáni rendelettől, ha nem is mindent de sokat várt; — ha nem is egyszerre, legalább fokozatosan. Azonban e reményekben nagyon csalódott nemcsak a papság, de minden jobbérzésű hívő, látván azt hogy a rendelet semmibevétetik és hogy a pana-

szólt botrány nemhogy szűnnék, de sürűbb-n jelentkezik és virtuscinaló alakot ölt magára. Miértis egyöntetű szavazattal határozattá vált, hogy elnöklő esperes afia. újból a vármegyei hatóságnál tegyen erélyes lépéseket e botrányos visszaélések beszüntetésére. Az esetben pedig, ha föllépése eredményre nem vezetne a jegyzővel együtt szerkesztett s a kerület minden plébániájából összegyűjtött, concretatokkal illusztrált fel-folyamodást intézen kegyelmes főpásztorunk közvetítésével a nmlgn. m. kir. miniszteriumhoz, esetleg az országgyűléshez is.

2 A fiatalos egyrésze naponta mindinkább sülyed korunk ismeretes erkölcsi fertőjébe. Mit kellene, tennünk hogy azt az erkölcsi es nemzeti bukástól megmentsük?

Az országszerte pusztító corruptionnak áradatával szemben állami. gyenge a hatáskörünk. De azt mértékelní s a holcsak lehet megakadályozni: Szent kötelességének tartja a papság mindkét nemű ifjúságot ájtatos társaságokba vonni, könyvtárak felállításával jó olvasmányokra szoktatni.

3. Ha a plébános akadályozva van, megengedhető-e, hogy a kiskoru gyermekek temetési szükség esetén a harangozók által eltemettesenek!

A gyakorlat ugyan emellett szól; de annak jogi eldöntése püspök öméltóságától függ.

4 A kézdívásárhelyi oltáregylet javára a kerület plébániáiban összegyűjtött pénzeket nem volna-e célszerűbb eltérőleg az eddigi gyakorlattól, itt a kerületben összegyűjteni s innen az igazgatósághoz collective terjeszteni be?

A szentügy jól felfogott érdeke a collectív beteresztés mellett szól; de minthogy a buzgó adakozóknak adományaik beteresztését számtalan okból nem tanácsos terminált időhöz kötni, a kerületi papság marad az eddigi szokásnál.

(Vége köv.)

Irodalom.

— Pályázat. A Kath. Theol. Folyóirat 1. pályadíja.

Kíváztatik két dolgozat, és pedig: 1) Az egyiptomi, palesztinai, babiloniai, assyriai és perzsiái ásatások és leletek irodalmának, a mennyiben az a szentírás hitelességének igazolására felhasználható, általános á nézete, az illető művek rövid, legfőlebb 1 nyomtatott ivre terjedő ismertetésével.

2. Négy-öt nyomtatott ivre terjedő tanulmány annak feltüntetésére, hogy általában és főbb részletekben mit nyertek a theologiai tudományok, mit különösen a szentirati tanszak, eme felfedezések felderítésének kapcsán.

Pályázati feltételek a szokásosak. Határidő f. évi jun. 30-ika. A pályaművek alulírott szerkesztőséghez küldendők be. Pályadíj: a) egy nagylelkű Mecaenástól, kinek neve az eredménnyel együtt lesz közhírré téve: 50 frt. b) a szerkesztőségétől: a kitűzött pályátelelre vonatkozó legkimerítőbb francia munka 4 kötetben. Megjegyzendő, hogy pályázni fordítással vagy szolgálai utánzással nem lehet; továbbá, minthogy két tétel van kitűzve, a pályadíjra csak az tart-hat igényt, ki megfelelő két dolgozattal t. i. bibliographiai ismertetéssel és értekezéssel és értekezésszerű tanulmány-nal egyszerre pályázik. Kelt Budapesten, 1883. jan. 8. A. K. Th. Folyóirat szerkesztősége. Stáció-utca 55.

— Megjelent. **Uj magyar Sion** Egyházirodalmi folyóirat XIII évf decz. (156) f. Tartalma francia állami nevelés Szentimreitől. Hittani csodabogarak. H. P.-tól. Az egyházi írók csarnoka. Irodalom és művészet. Csodasek. Esztergom.

— Megjelent: **Isten igéje** szent beszédekben, szerkeszti Jagicza Lajos. VIII évf. I- f. Tartalom. Ujév napra, Jézus igaz Isten és a szeretet Istene. Vízkereszt napra. Vízkereszt után I. vasárnapra II. vasárnapraHetven-d. vasárnapra. Esztergom. Ára egész évre 2 frt.

— Megjelent: **Jézus szívének hírnöke**. Szerkeszti Molnár János, komáromi plebánus januáriusi füzet. Tartalma. Előfizetési felhívás Ujvári üdvölet. A szív királya. A szív sziv dicsősége. A szív barátai. A szent szív állásai. A januáriusi fő-mesztárszándék. —

— **A Petőfi-Társaság** Könyvkiadó-Vállalata a következő felhívást küldötte be Szerkesztőségünkhez. A magyar közönséghez! Nincs okunk panaszni emelni a magyar könyvpiac pangása miatt, s a közönséget sem vádolhatjuk azzal, hogy olvasási kedve megfogytakozott. Az újabb kötetek sűrűn követik egymást s a statisztika adatai arról tanuszkodnak, hogy az olvasók száma mindjobban szaporodik. Van azonban egy körülmény, mely méltán gondolkodásra éjthet bennünket: a megjelenő művek legnagyobb része nem eredeti termelés. A külföld számos újabb szépirodalmi művével — gyakran a selejtesekkel is — megismerkeünk, míg az eredeti magyar termék, — régi elismert jelesetek műveit leszámítva, napról-napra ritkábbá lesz könyvpiacunkon. Fiatalabb szépirodalmi munkásságát kenyérpályák veszik igénybe; önálló, terjedelmesebb munkák írására nem marad idejük, vagy ha ilyen irak is, közrebeosztására — a külföld erős versenyében — nincsen elég bátorságuk. A magyar közönség ekkép, ha talál is szórakozást a szépirodalom nagyrészt idegen földről származott termékeiben, egyet nélkülől kénytelen: az érület és gondolkozásomd rokonságát, mi csupán hazai írók műveiből sugárzik felénk, olyan írókéből, kik velünk együtt éreznek s együtt gondolkoznak. A „Petőfi-társaság” könyvkiadó-vállalata, mely az önálló, eredeti szépirodalmi termelés előmozdítását tűzte ki földatálai, jövőre is ezen a hiányon akar segíteni. Szépirodalmi dolgozatok: költemények, elbeszélések, rajzok és regények tárháza lesz, s mint ilyen arra törekszik, hogy ne csak szórakoztató, de egyttal szív- és léleképző, s a magyar szellem lehelletét áthatott szépirodalmi munkákkal szolgáljon az olvasónak. A vállalat évenként négy-öt kötetet hoz, s az 1883-ik évfolyam számára a következő munkákat jelölte ki a társaság könyvkiadó-bizottsága: „A vármege szava”. Társadalmi regény. Irta Kvassey Ede. „Ifjuságom”. Költemények. Irta Reviczky Gyula. Bodon József elbeszélései. „Humoros beszédek”. Irta Gr. Teleki Sándor. A „Petőfi-társaság” könyvkiadó-vállalata” évenként 60, díszes kiállítású íven jelenik meg, s egy évfolyam előfizetési ára 5 forint lesz. Az aláírók három évre kötelezik magukat, ezáltal pártolójai válnak a Petőfi-társaságnak s oklevelet szereshetnek. A t. aláírók igényeinek megfelelére, a vállalat kötetei ezental olcsó és díszes vászonkötésben is kaphatók lesznek. Egy évfolyam előfizetési ára bekötve 7 ft. A vállalatban megjelenő művek két részletben, tavasszal és őszszel küldetnek szét, s egyenként csak jelentékenyen fölemelt áron lesznek kaphatók. Az előfizetési pénzek a Révai Testvérek könyvkiadó-hivatalába (váciútcza 11. sz.) küldendők. Hiszünk, hogy a magyar olvasó-közönség érdeklődésével kísérő hazafias törekvésinket, s a „Könyvkiadó-vállalat” eddigi pártolói ismerőseikkel szaporodó, csoportosulnak kibontott zászlónk alá. Budapest, 1882. december elején. A „Petőfi-társaság” nevében: Sza. na Tamás titkár. Jókai Mor elnök Révai testvérek mint kiadó.

— Megjelent az „**Önügyvéd**” című közhasznú mű 10-ik füzetét (írta Knorr Alajos, kiadja Ifj. Nagy Ottó Budapesten, nemzeti színház bérházában). E füzetben a szerző befejezi a váltó ügyekbeli eljárás ismertetését, közli a kereskedelmi, és tőzse-ügyekben követendő eljárások szabályait, ezután ismertet a bányaugyekbeni eljárást, nevezetesen a bányahatósági és bányabíróági eljárást, ezzel áttér a polgáriügyekben fogantatásítandó végrehajtások szabályainak ismertetésére e czéliből közli a végrehajtásra vonatkozó általános határozatokat, a készpénzbeli követelés behajtására irányított végrehajtásra vonatkozó általános határozatokat, és ismertet az ingóságokra vezető végrehajtás szabályait. Ezen igen érdekes tartalmu füzet ára 30 kr. Az Önügyvéd eddig megjelent 1 egész 10 füzetet mint a munka első félkötete külön is kapható, ára 3 ft.

A napi események köréből.

— A helybeli irlalmas nénék intézetével összekapcsolt kórházban múlt évben 73 szegény beteg ember ápolatott és gondoztatott. Ezek közül voltak magyar: 34. német: 26. román: 15, cseh: 1, gácsországi: 1, sziléziái: 1. — Vallás szerint volt: rom. kath. 30. gör. kath. 19. gör. kel. 7. reform. 11. ev, luth. 8. mózes. 3. Allapot szerint: gyermek: 3. deák 1. gazda: 1. háziasszony: 1. házaló: 1. földmivelő: 5. kézműves: 25. szolgálatban állók: 44. e cigány fin. 1. Nemre nézve volt: 39 nő és 39 férfi. Kigyógytatott: 60 az intézetet gyógyítatlanul elhagyta: 5. Meghalt 10. és kezelés alatt maradt: 3. —

— Jótékonyág. Apostoli királyunk Ő felsége a zágoni rom. kath. templomi orgona beszerzésére 50 frtot kegyeskedett adományozni. —

— Haláleset. Roidl Farkas brassói főlelemi tanító f. hó 5-én jobb létre elszenderült. Az 6. v. f. n.

— Kinevezés. Főtiszt. Décei Péter segesvári plebános és esperes ur beszercei plebánosnak neveztetett ki. —

— **Sylvester ünnepély** a központi panöveldeben. Az épen Sylvester napján kinevezett eszterg. székesegyházi új mesterkanonok — mint a kath. H. írja — Pellet József papnöveldei érdemdus aligazgató tiszteltetére az intézeti növendékek kedves Sylvester-estét tartottak. Az intézet ének- és zenekara változatos s minden részletében sikerült műsorral tisztelte meg az ünnepeltet, kihez annyi szeretet, annyi hála, annyi ragaszkodás köti az egész növendékséget. A meghatótság őszinte jeleivel, fogadta a kitüntetett a nem várt meglepetést, az egész növendékpapság azon édes óhaját, mely boldog új-évet kívánva őszinte szívvvel rebegte: ad multo annos !!

— Az oláh néptanítók megvizsgálására, hogy t. i. mennyiben bírják a magyar nyelvet a vallás és közokt. miniszter egy vizsgáló bizottságot szervezett nem régebben Déván, a melyre nem kis feladat várokozott. Messze földről mintegy százan jelentkeztek, s az eredt mény általában kielégítőnek mondható, csak hogy kivánatos, miszerint buzgalomuk jövőben ne lankadjon, hanem kiható munkásságukban is mindinkább fokozódjék.

— Sándor Kálmán, királyi táblai rendes fogalmazó a helyi székely-egylet, casino-egylet és más társadalmi egyletek titkára és választmányi tagja, a helyi jótékonyági nőegylet és a székely árvaleányház alapító tagja stb. a városi közügyek iránt tausatított érdeklődésének, tevékenységének elismeréseképen Marosvásárhely szabad kir. város tiszteletbeli főjegyzőve neveztetett ki. Sok szerencsét kívánunk az érdemes férjre e nemű kitüntetéséhez is!

— Az irodalmi társulat pénztárába fizettek: Nagyméltóságú **Lönhart Ferencz** püspök ur 1883-ra 40 ft. és 15 szegény pleb. és tanítók részére 1883-ra 60 ft. Fogarasy János, rtg. 1882-re 2 ft. Bálint Lajos, elf. 1882-re 2 ft. Ollé Elek, ptg. 1882-re 2 ft 50 kr. Domokos Antal, elf. 1881-re 1 ft 1882-re 4 ft. 1883-ra 3 ft. Bessenyei Puhola József, elf. 1882-re 4 ft. Szentferenczrendiek, Both Názár által, elf. 1882-re 2 ft. 1883-ra 2 ft. Bálint Gergely, elf. 1882-re 2 ft. Szombathelyi Székeskáptalan, elf. 1883-ra 4 ft. Szabó György, rtg. 1883 ra 2 ft. Apostol Alajos, ptg. 1878-ra 1 ft 25 kr. 1880-ra 5 ft, 1881-re 3 ft 75 kr. Balog Lajos, rtg. 1882-re 2 ft. Hosszu Ferencz, elf. 1883-ra 2 ft. Kardos Ignác, ptg. 1882 és 1883-ra 10 ft. Kórodi József, ptg. 1882-re 5 ft. Bencze Lajos, elf. 1882-re 2 ft. Buzás Mihály, ptg. 1883-ra 5 ft. Kovács Pius, elf. 1883-ra 1 ft. Szántó Viktor, rtg. 1882-re 2 ft. Ávéd István, elf. 1882-re 4 ft. Duha Odón, elf. 1883-ra 1 ft. Bencze Pál, elf. 1883-ra 4 ft. Veres Antal, ptg. 1883-ra 5 ft. Mihálcz József, ptg. 1878-ra 1 ft 25 kr. 1882-re 3 ft 75 kr. Bálint László, ptg. 1883 ra 5 ft. Szent István-társulat, elf. 1883-ra 2 ft. Szöcs József, elf. 1882-re 2 ft. Demeter Endre, ptg. 1883-ra 5 ft. Tamás David, ptg. 1883-ra 5 ft. Bodó Miklós, ptg. 1883-ra 5 ft. Csákány Adeodat, ptg. 1883 ra 2 ft 50 kr. Mathé Jozsef, elf. 1883-ra 1 ft. Winkler József ptg. 1883-ra 5 ft. Winterhalter Antal ptg. 1883-ra 5 ft. Andrásy János, ptg. 1883-ra 5 ft. Dr. Hajnald Lajos Bibornok-Érsek, elf. 1882-re 2 ft. 1883-ra 2 ft. Marosvásárhelyi minorita atyák, elf. 1882-re 2 ft.

Ki a d j a: Az erdélyi rom. kath. irodalmi társulat. Szerkesztő: BIRO BÉLA. Szerkesztőtársak: BALOGH IGNACZ, Dr. CSERNI BÉLA. FABIÁN SÁNDOR, Dr. TÓDOR JÓZSEF.

Nyomatott a püsp. lyc. nyomda gyorsajtóján (Klúger B-nál.) Gyulafehérvárrt.